

Ilkinji organiki «robotlar»: Mankurt

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy, Medisina

написано kitapcy | 24 января, 2025

Ilkinji organiki "robotlar": Mankurt ILKINJI ORGANIKI
"ROBOTLAR": MANKURT

Dünýä belli gyrgyz ýazyjysy Çingiz Aýtmatowyň "Asyrdanam uzaga çeken gün" romanynda bir gyrgyz rowaýatyna esaslanyp oýlanyp tapylan söze mankurt diýilýär. Soňky döwürde bu söz ýygýygydan ulanylýan söze öwrüldi. Mankurt sözünüň manysy näme? Mankurt – bir tüýsli robot, golem, zombidir. Ol jebir çekdirmek arkaly döredilýär. Awarlar diýibem tanalýan žuan-žuanlar ele düşüren ýesirleriniň saçyny syryp, düýäniň boýun derisini (ýa-da buýwol göläniň derisi) şpyrtma geýdiren ýaly ýapyşdyryp goýýarlar. Jokrama yssynyň aşagynda deri gatap ýygrylýar we kelläni gysyp-gowrup başlaýar. Ýesiriň dürterip çykyp ugran saçy ýaňky düýäniň boýun hamyny geçip bilmän yzyna towlanýar we beýnä tarap ösýär. Beýnisine akupunktrura (medisina iňnesi) deýin batýan saçyň yzasyna çydap bilmeýän ýesir gorkunç jebri-jepalary çekmeli bolýar. Belli bir wagtdan soň ýaňky görgüli özüniň kimdigini bilmeýän, näme diýilse iki бүкүлип edip duran gurjaga öwrülýär.

• Mankurt ýa-da maňkelle...

Mankurt urugyny, öz aslyny, düýp gelip çykyşyny bilmeýän mahlukdyr. Mankurt şol bir wagtyň özünde metaforadyr. Meselem, sowet döwründe kommunistik düzgün tarapyndan asly ýatdan çykardylan türk ýa-da arap dini tarapyndan araplaşdyrylan türk ýaly. Ýakyn döwrümüzde-de mankurtizme mysal hökmünde birnäçe

tipleri görkezip bileris. Diňe belli bir çeşmelerden alýan maglumatlaryna ynanýan, berilen her bir görkezmäni gylyny gymşatman ýerine ýetirýän, ýeri gelende öz ene-atasyny-da öldürip biljek, millete hyýanat edýän adam sözüň doly manysynda mankurtdyr. Tarykatlaryň, ters dini akymlaryň, köpüsi himiki ýa-da biologiki serişdeleri ulanmazdan dogmatizmiň güýji arkaly adamyň beýnisini üýtgedip şeýle mahluklary döretmäge ukyply.

ABŞ-nyň Merkezi Razwedka upravleniýesi (MRU – CIA) LSD we gipnoz tilsimleri arkaly garjaşyk buýruklary ýerine ýetirip bilýän gurjaklary döretmegiň ussadydyr. Diňe ABŞ-da däl, SSSR-de, Demirgazyk Koreýada, Wýetnamda aň üýtgetme boýunça birnäçe ylmy-barlag işleri geçirildi. Merhum alym Aýtunç Altyndal "Arap bahary" operasiýasy boýunça Tawistok institutyna ünsi çekipdi.

Rokfellerler tarapyndan gurlan bu institutda birnäçe wagtdan bäri aň üýtgetme tilsimleriniň üstünde işlenýär. Adamyň aň aslyýetinde aldanmaga açyk we meýilli bolýar. Duýuş organlary onuň daş-töweregini özüne siňdirýär. Bularyň manipulýasiýalaryna aldanýar. Jadygöýlik tilsimleri gönüden-göni aňyň şu gowşak tarapyna ünsüni gönükdirýär. Kinomatografiýa hem şu babatda illýuziýadyr. Ys bilenem üýtgedip bilýär. Duýuş organy näzik bolýar: köpçülik ýerlerinde polisiýanyň bir topara garşy ulanylan ýaraglaryndan, fiziki zorlugyndan has güýçli täsir ediji sesler toplumydyr.

Tomaşa eden bir dokumental filmimde gipnoz bilen bir eksperimente üç-dört tapgyrda buýruk berildi, has soňra ol bularyň hiç birini ýadyna salyp bilenokdy. Ol özüniň wideoýazgylary görkezilende aňk bolup galdy. Soň ol "eksperiment" berlen buýruga amal edip bir kafeniň içine girip birini öldürip bilýär.

Aň üýtgetme diýlende birini ýada düşýän Hasan Sabbah we haş-haşynlar bolsa gerek. Ene-atalaryndan ogrynça alnyp gaçylan çagalara her dürli zowky-sapanyň sürülýän bag-bakjaly howlusynda narkotiki serişdeler berilýär, wagtyň geçmegi bilen hemişe keýpde humarlap ýören oglanlar özleriniň jennetdedigine

tüýs ýüreginden ynanypdyr. Has soňra berilen her bir buýrugy gylyny gymşatman ýerine ýetirmäge taýýar bolupdyr.

Aň üýtgetme (beýin ýuwma) boýunça ýeke-täk ulanylýan tilsim zowky-sapa däl-di, yza çekmekdir rutini-de ulanýardylar. Mysal üçin düýbi deşik bir gapdaky suwy başgasyna akdyrmak ýaly. Jorj Oruelliň "1984" romanynda aň üýtgetme boýunça dürli tilsimleriň ulanylyşy suratlandyrylýar. Gynama uçran gahryman şeýle bir ýagdaýa gelýär welin, ikiniň üstüne ikini goşanynda baş bolýandygyna ynanyar ýa-da özüne görkezilen üç barmagyň dört bolýandygyna boýun edilýär.

Narkotiki we himiki serişdeler, din aň üýtgetme tilsimleri adamzat döräli bári organiki robotlar döredip geldi. Görşüňiz ýaly bu örän aňsat.

Mankurtlar barada aýdanda... Ýesir, saç syrma, düýäniň boýun derisi (ýa-da buýwol göläniň derisi), saçyň tersine ösüp beýnä çümmeği diýlen zatlar häzirki döwrüň adamlarynyň gözüne geçmişiň möwriti öten däbi bolup galdy. Netijede häzir beýne elektromagnit kaska dakyp ýa-da beýniň belli bir bölegini dolandyryp birgiden synaglar geçirilýär. Emma ýokarda gürrüň beren tilsimimiziň ýüzlerçe ýyl mundan öň bolup geçen zatdygyny ýatdan çykarýarys. Heniz adam anatomiýasynyň öwrenilmedik döwründe, hatda Kuranda adamyň oýlanyp-pikirleniş synasynyň kalpdygy barada aýdylan döwürlerinden öňem.

Şeýle göz öňüme getireliň: mankurt döretmek üçin beýnini we saçyň oňa edýän täsirini bilmek gerek. Bu tilsim nädip oýlanyp tapyldy? Ýagny netijede gaýnap guran gazana çäýiň ýapragy gaýyp düşdi we çäý tapyldy diýen ýaly tötänlikden has artygy.

Uzak Gündogarda akupunktura gadymdan bári belli. Diýmek, mankurt ýasama tilsimi, megerem, has inçe tilsimiň, has gadymy usulyj bize gelip ýeten formasy bolmaly. Gynansak-da, adamzadyň gelejegindäki iň eýmenç haoslara barýan ýollaryň biri aň üýtgetmekden geçýän. Adamy zombä öwürüp taşlaýan wirusyň, derman-därileriň, narkotiki serişdeleriň getirýän netijesini biz indi-indi bilip ýörüs.

Tebigatda başga organizmiň synasyna ýerleşip, ony gul-gyrnak, gurjak hökmünde ulanýan organizmler bar. Şonuň ýaly-da tebigatda bolan her bir zat adam üçinem ulanylyp bilner. Bir

ýurt uruş döwründe adamlaryň bedenine girip we olary robota öwürüp nanorobotlary, wirusy ýa-da zäherli gazlary ulanyp biler. Matrisa ýaly gelejekde nesillerimiz simulýasiýada ýaşap, özem şeýle ýagdaýda ýaşaýandygyny bilmänem biler. Ýa-da oýun konsollaryna bakna bolubam bilerler. Belkäm beýnimiziň manipulirlenen galp hakykatyny başdan geçirýändiris. Belki-de ullakan studiýanyň içinde kosmiki tomaşaçylaryň dykgatyna ýetirilýän şow-sahnadyrys. Edil "Truman Şou" kinofilmindäki (1998) ýaly...

Sözümiň soňuny "Kara Han" toparynyň "Mankurt" atly aýdyma düşüren kliline seretmegi maslahat berip jemleýärin.

Orkun UÇAR.

Terjime eden: Has TÜRKMEN. Geň-taňsy wakalar